

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

The Good Governance Administration of School Administrators in
Chiangrai Primary Education Service Area 2

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นศักดิ์ สุริยะ¹
Asst. Prof. Dr.Densak Suriya¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวนทั้งหมด 329 คน โดยใช้กลุ่มแบบสะดวก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส ข้อเสนอแนะการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและสังคม สนับสนุนให้บุคลากรมีอิสระในความคิด และการจัดสรรตำแหน่งบุคลากรมีความเหมาะสมและความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the level of good governance administration of school administrators in Chiangrai Primary Education Service Area 2. The samples were 329 educational personnel in Chiangrai Primary Education Service Area 2 by using the convenience sampling. The data collection used a questionnaire for studying the good governance administration of school administrators. The statistics for analyzing data used the frequency, percentage, average, and standard deviation. The results found that in overview, the school administrators have managed by good governance at high level and all aspects was also at high level. The highest average good governance administration was the responsibility aspect. The lowest average good governance administration was the transparency aspect.

คำสำคัญ: การบริหารงาน หลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารโรงเรียน

¹อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

²Lecturer in Faculty of Education and art, Phitsanulok University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: เด่นศักดิ์ สุริยะ, densak.plu@gmail.com

รับเมื่อ 15 มิถุนายน 2566 แก้ไข 1 สิงหาคม 2566 ตอปรับ 3 สิงหาคม 2566

The suggestions of good

governance administration were; the school administrators should encourage the personnel to be good practices for students and societies, supporting the personnel for having freedom thinking, and allocate the appropriate position and the specific expertise for personnel.

Keywords: Work administration, Good governance, School Administrator

บทคัดย่อ

หลักธรรมาภิบาล เป็นมิติของกระบวนการทัศน์ใหม่การบริหารงานภาครัฐ ซึ่งมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญคือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูง ในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น เพื่อประกันเรื่องจรรยาบรรณซึ่งหลงและความไม่มีประสิทธิภาพการบริหารงานอย่างโปร่งใส ให้มีคุณภาพ ระบบธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญยิ่งของทุกองค์กรไม่ว่าหน่วยงานราชการหรืองานเอกชน (เกษม วัฒนชัย, 2553, หน้า 8) โดยการนำหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในโรงเรียนต่าง ๆ จะครอบคลุมการบริหารงานของฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน ฝ่ายแผนงาน และความร่วมมือ เพื่อปรับเปลี่ยนเข้าสู่การบริหารงานยุคใหม่ ที่เน้นความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ โดยยึดหลัก 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า รวมทั้งการสร้างกลไกการบริหารโดยการกระจายบทบาทหน้าที่และการตรวจสอบการทำงานโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาครู และชุมชน เพื่อร่วมกันระดมความคิดเห็น และร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย และควรจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติราชการตามหลักธรรมาภิบาลที่ดีของสถานศึกษา ให้คณะครูได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและมีการพัฒนาบุคลากรโดยการอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ (ชัยฉัตร ทังจันทร์แดง, 2564, หน้า 311 – 312)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้กำหนดแผนงานโครงการเพื่อบริหารจัดการโรงเรียนในสังกัด ให้มีการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย และสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในระบอบงานต่าง ๆ ในโรงเรียน รวมทั้งผู้บริหารของโรงเรียนบริหารโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม เปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่าง ๆ ที่จะส่งผลบังคับใช้กับโรงเรียน ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลต่อการบริหารงานขององค์กรต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, 2565, หน้า 8) ทั้งนี้การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน ก็เพื่อช่วยสร้างระบบภูมิคุ้มกันเพื่อให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ (ปราโมทย์ แสนกล้า, 2562, หน้า 18) และช่วยขจัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับการที่ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งได้รับการร้องเรียน กล่าวโทษ และถูกดำเนินกรทางวินัยในกรณีต่าง ๆ โดยประเด็น มักเกี่ยวข้องกับการไม่บริหารตามหลักธรรมาภิบาล ยกตัวอย่างเช่น กรณีไม่บริหารให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ปัญหาความไม่โปร่งใสด้านการเงินของโรงเรียน การใช้เงินผิดประเภท การใช้อำนาจโดยมิชอบ การพิจารณาความดีความชอบโดยไม่ยึดหลักคุณธรรม กรณีชู้สาว การบริหารแบบเล่นพรรคเล่นพวก รวมถึงการหย่อนประสิทธิภาพในการบริหาร ซึ่งล้วนมีความสัมพันธ์กับการที่ผู้บริหาร ไม่สามารถบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้งสิ้น ซึ่งผลที่จะตามมาย่อมส่งผลกระทบโดยตรงกับประสิทธิภาพการบริหารภายในสถานศึกษาตามภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติงานของตัวผู้บริหารเอง และทางอ้อมสู่การร่วมพัฒนาชุมชน และท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2555, หน้า 4 – 6)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ประกอบกับผู้ศึกษาเป็นข้าราชการครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับประเด็นปัญหาดังที่ได้กล่าว จึงมีความต้องการที่จะศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ อันจะเป็นข้อมูลเชิงการปฏิบัติ ในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสม และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

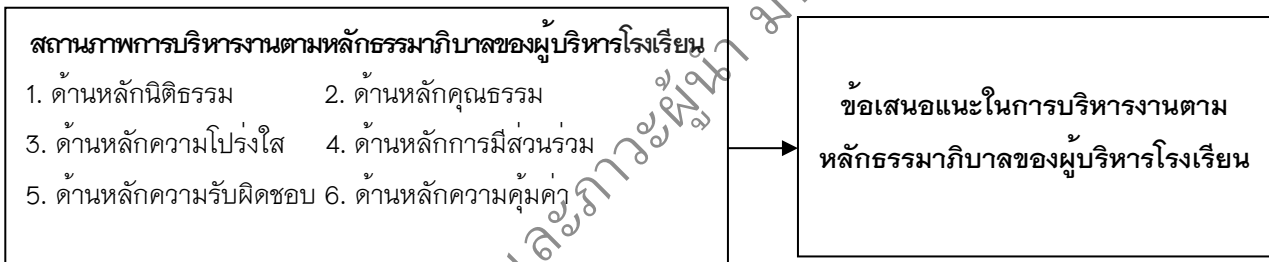
คำถามการวิจัย

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 อยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในงานวิจัยนี้ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวนทั้งหมด 1,853 คน (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย, 2565, ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของทาโรยามาเน ได้จำนวนทั้งหมด 329 คน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของบุคลากรการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการมี 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และระดับน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 100)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในโรงเรียนและรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม จากหนังสือเรื่องการวิจัยเบื้องต้น (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 หน้า 102) มาประยุกต์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามในแบบสอบถาม
4. พัฒนาแบบสอบถามเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน
5. นำร่างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบ เนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข
6. นำร่างแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านคือ 1) ดร.ณัฐ วิชาคำมูล 2) ดร.ณัฐฉนิชชา รัตนศิริณิกุล และ 3) บาทหลวง ดร.รังสิพล เป็ลียนพันธ์
7. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) ซึ่งข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC เป็นไปตามเกณฑ์ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00
8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองเก็บข้อมูล (Try out) กับบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alaha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9476 และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือแนะนำตัวผู้ศึกษา จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลกถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามผู้ศึกษา
2. ติดต่อประสานงานโดยตรงกับครู และเจ้าหน้าที่ ๆ เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองและเก็บรวบรวมข้อมูลกลับด้วยตนเอง

4. ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วมีความสมบูรณ์จำนวน 65 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ความถี่ และร้อยละ
- วิเคราะห์ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งโดยรวมและรายด้าน
- นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 100)
 - ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความหมายว่า มีระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความหมายว่า มีระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก
 - ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความหมายว่า มีระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความหมายว่า มีระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความหมายว่า มีระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

- ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน	\bar{x}	SD.	แปลผล	ลำดับ
1. หลักนิติธรรม	3.65	0.29	มาก	2
2. หลักคุณธรรม	3.60	0.33	มาก	5
3. หลักความโปร่งใส	3.59	0.32	มาก	6
4. หลักการมีส่วนร่วม	3.61	0.35	มาก	4
5. หลักความรับผิดชอบ	3.75	0.40	มาก	1
6. หลักความคุ้มค่า	3.64	0.35	มาก	3
เฉลี่ย	3.64	0.31	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$, SD. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, SD. = 0.40) รองลงมาคือด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$, SD. = 0.29) และด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$, SD. = 0.35)

โดยการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 รายงานประเด็นในแต่ละด้าน สามารถนำเสนอผลสรุปดังนี้

ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, $SD. = 0.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความเอาใจใส่ต่อปัญหาของคณะครูและนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$, $SD. = 0.35$) รองลงมา คือ การให้บริการต่าง ๆ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ให้ความความรับผิดชอบตบสนองความต้องการของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$, $SD. = 0.40$) และนำโครงการ กิจกรรม หรือแผนงานที่แถลงไว้ไปดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, $SD. = 0.46$)

ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$, $SD. = 0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีการปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$, $SD. = 0.29$) รองลงมา คือ การบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ความชัดเจนปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$, $SD. = 0.31$) และเปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่าง ๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$, $SD. = 0.30$)

ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$, $SD. = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การปฏิบัติงานของครูผู้สอนมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$, $SD. = 0.32$) รองลงมา คือ มีการรณรงค์ให้ครูผู้สอนประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$, $SD. = 0.35$) และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อส่วนรวมและโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, $SD. = 0.31$)

ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$, $SD. = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$, $SD. = 0.34$) รองลงมา คือ เปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางด้านการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$, $SD. = 0.32$) และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$, $SD. = 0.38$)

ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$, $SD. = 0.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยน และมีเมตตาจิตพร้อมทำหน้าที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$, $SD. = 0.31$) รองลงมา คือ บุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 บริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$, $SD. = 0.34$) และบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$, $SD. = 0.33$)

ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$, $SD. = 0.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การบริหารงานกิจกรรมต่าง ๆ มีการสรุปเปิดเผยต่อคณะบุคลากรและผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$, $SD. = 0.36$) รองลงมา คือ เปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนติดตามตรวจสอบแผนงาน และโครงการต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$, $SD. = 0.32$) และการบริหารงบประมาณด้านจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปตามระบบและโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$, $SD. = 0.33$)

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 สรุปได้ดังนี้

2.1 หลักนิติธรรม ผู้บริหารควรบริหารงานด้วยหลักเหตุผล ไม่ควรบริหารงานด้วยอารมณ์ ปรับปรุง ขอบบังคับระเบียบ คำสั่งให้ทันสมัย มีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน ไม่ควรรวมศูนย์อำนาจอยู่เพียงแต่ผู้บริหารเพียงคนเดียว

2.2 หลักคุณธรรม เสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน ให้ความเสมอภาคแก่บุคลากรทุกคน และมีการอบรมในเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

2.3 หลักความโปร่งใส มีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

2.4 หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้บุคลากรหรือข้าราชการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการสร้างสรรค์งานที่ดีต่อไป และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

2.5 หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และเหมาะสมกับตำแหน่งงาน มีความรับผิดชอบในการทำงาน เช่น การตรงต่อเวลา การตัดสินใจที่ถูกต้อง

2.6 หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุง ซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ที่พอใช้ได้อยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการทำงาน และไม่ควรรนำวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานไปใช้ส่วนตัว

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่า มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยมุ่งเน้นด้านหลักความรับผิดชอบ เนื่องจากมีความเอาใจใส่ต่อปัญหาของคณะครูและนักเรียน และด้านหลักนิติธรรม ที่มีการปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล ตั้งสมบุรณ์ (2560, หน้า 76) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1. **ด้านหลักนิติธรรม** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีการปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความชัดเจนปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรอง บัญลังกา (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในด้านหลักนิติธรรม

หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักคุณธรรม ส่วนในด้านหลักความคุ้มค่ามีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก บุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยน และมีไมตรีจิตพร้อมทำหน้าที่ และบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 บริหารงานโดยยึดหลักความ ถูกต้องและเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐ์ภัค สิงหลกะ (2561, หน้า 56) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โดยด้านหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าทุกด้าน รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความโปร่งใส

3. ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การบริหารงานกิจกรรมต่าง ๆ มีการสรุปเปิดเผยต่อคณะบุคลากรและผู้บริหารสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนติดตามตรวจสอบ แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุห์สนอง ยลิก (จันทร์ดี) (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าระดับการบริหารโรงเรียนตามหลัก ธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นระดับมากมีลักษณะเด่น ดังนี้ คือ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก เปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียน ได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา และเปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางด้านการ กุศลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ จันทร์วงศ์ (2553, หน้า 62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารการศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความเอาใจใส่ต่อปัญหาของคณะครูและนักเรียน และการให้บริการต่าง ๆ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ให้ความรับผิดชอบตอบสนองความต้องการของบุคลากรโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของไพศาล ตั้งสมบูรณ์ (2560, หน้า 76) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรสาคร ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรมหลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส

6. **ด้านหลักความคุ้มค่า** โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าการปฏิบัติงานของครูผู้สอนมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และมีการรณรงค์ให้ครูผู้สอนประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ จันทวงศ์ (2553, หน้า 62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ และร่วมกันระดมสมองเพื่อกำหนดข้อบัญญัติของโรงเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของสังคม รวมทั้งตอบปัญหาและความต้องการ ซึ่งจะทำให้การบังคับใช้เกิดการยอมรับกับบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนอย่างแท้จริง
- 1.2 ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งทางกาย จิตใจ และเพื่อปลูกฝังการปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน และสังคม
- 1.3 ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสนับสนุนกระบวนการทำงานของทุกฝ่ายงานในโรงเรียน ให้เป็นไปอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา พร้อมทั้งจะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลา
- 1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษา มีอิสระในความคิด และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ทุกเมื่อ พร้อมทั้งนำข้อคิดเห็นไปปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงานของผู้บริหาร อย่างเป็นรูปธรรม
- 1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูผู้สอนคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม
- 1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดสรรตำแหน่งบุคลากรที่มีความเหมาะสม และความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

- 2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร
- 2.2 ศึกษาประสิทธิภาพการใชรูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับสถานศึกษาหรือให้มีทัศนคติกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสถานศึกษาเพื่อจะได้เป็น แนวทางการปรับปรุง แก้ไข ให้เกิดการพัฒนากการบริหารของสถานศึกษา
- 2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยให้บุคคลจากภายนอกมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตาม

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย. (2565). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2565*. เชียงราย: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย.
- เกษม วัฒนชัย. (2553). สถาบันที่เข้มแข็งมั่นคง. *วารสาร มจร. วิชาการ*, 4(1), 3 – 4.
- ชนิษฐ์ภักดิ์ สิงหลกะ. (2561). *การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ปราโมทย์ แสนกล้า. (2562). *หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา. ดุษฎีนิพนธ์ รป.ด. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.*
- ปิยณัฐ ทังจันทร์แดง. (2564). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียนศรีบุญเรืองวิทยาการ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 6(2), 301 – 314.
- พระสมุทรหนอง ยลโก (จันทักดี). (2555). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา เขตบางคอแหลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- ไพศาล ตั้งสมบุรณ์. (2560). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- รอง ปัญสังกา. (2560). *พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (2565). *รายงานการแสดงผลสัมฤทธิ์ของงานประจำปี พ.ศ. 2564 – 2565*. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2555). *วินัย และแนวทางการป้องกันการทุจริต. กรุงเทพฯ: กลุ่มวินัย และเสริมสร้างระบบคุณธรรม กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.*
- โสภณ จันทวงศ์. (2553). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*